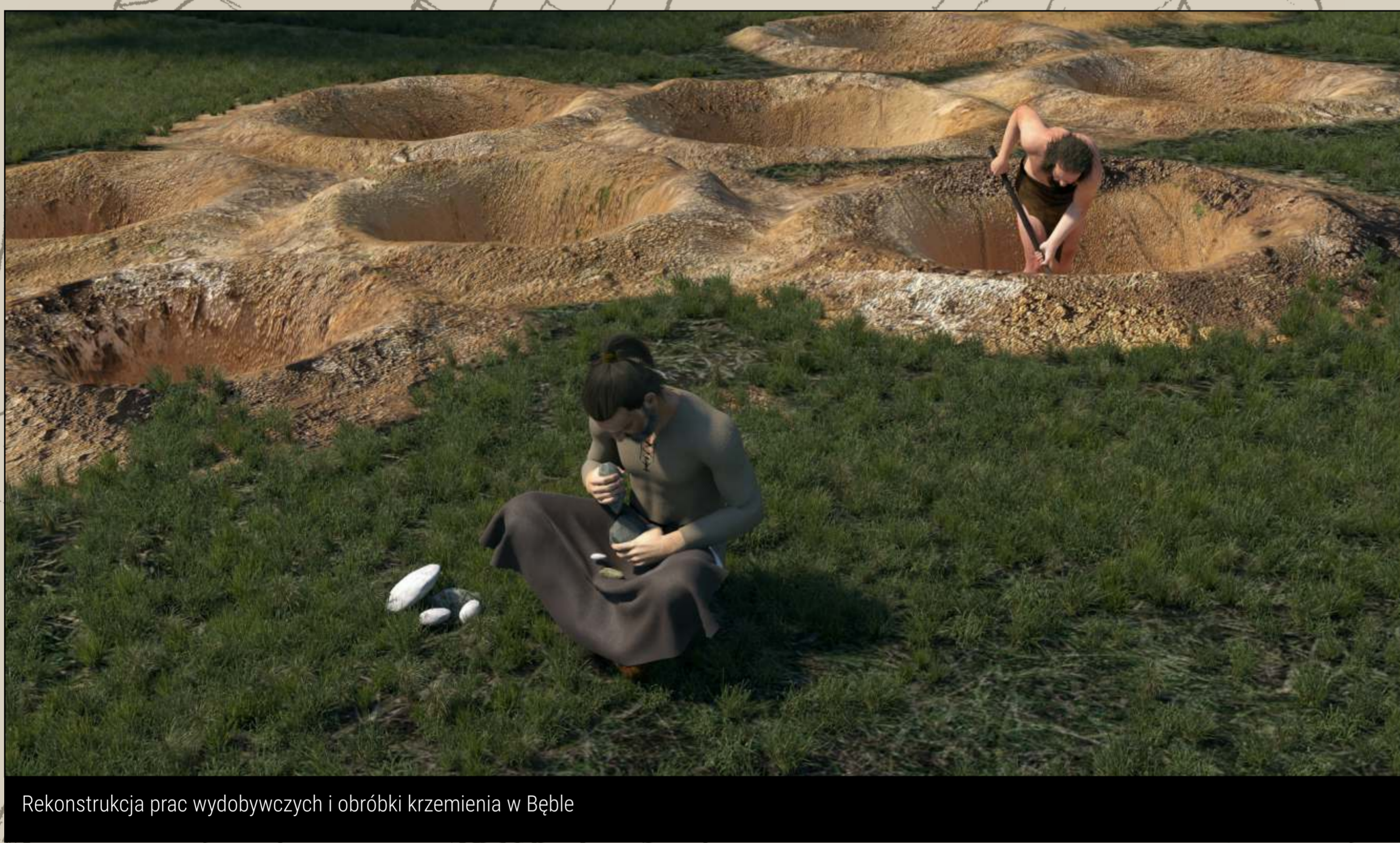

NAJNOWSZE BADANIA NAJSTARSZEJ MAŁOPOLSKIEJ KOPALNI KRZEMIENIA

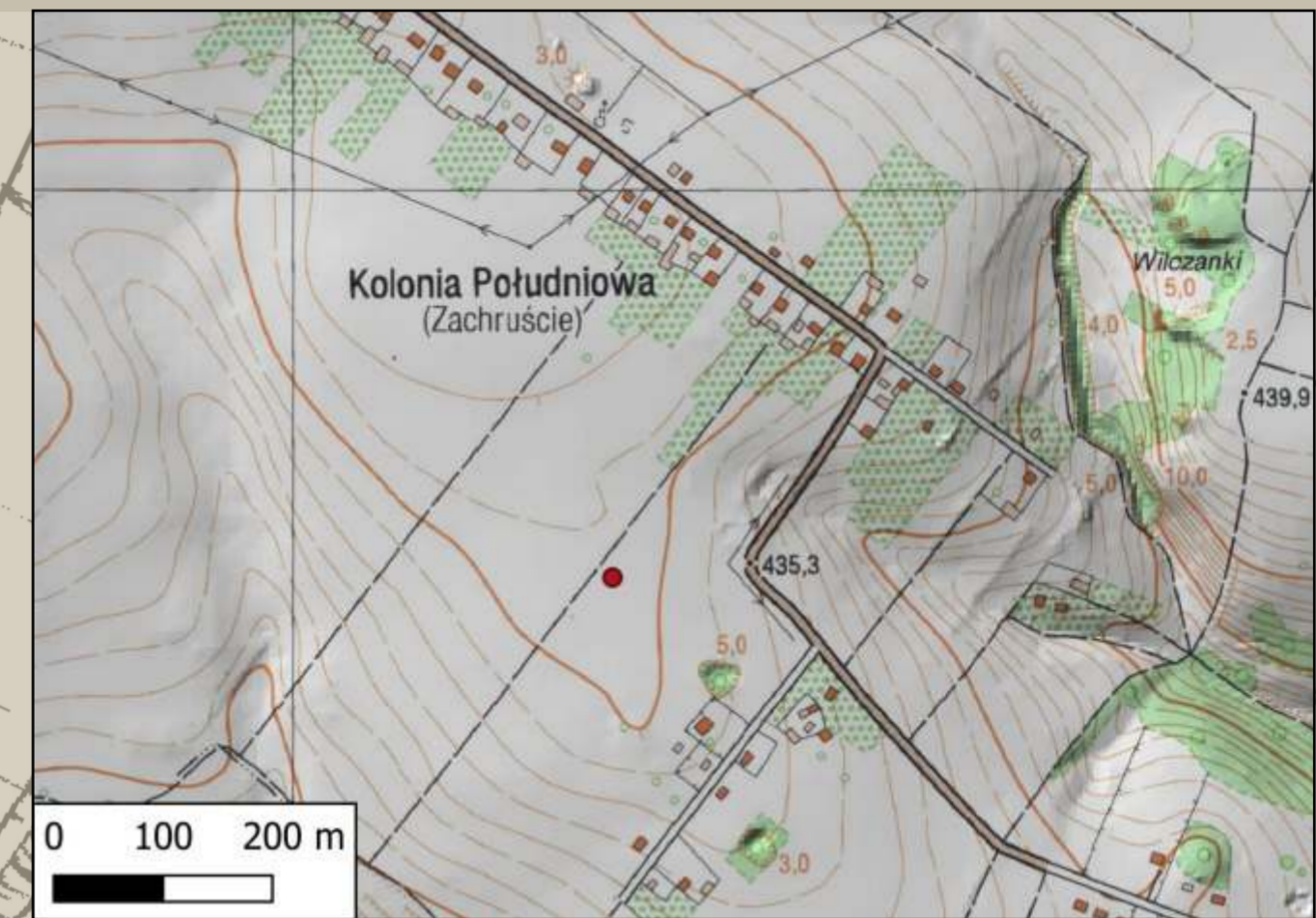
Bębło stan. 4, gm. Wielka Wieś, woj. Małopolskie

W pradziejach najpopularniejszym surowcem do produkcji narzędzi były skały krzemionkowe. Jakość, a co za tym idzie przydatność tych skał jest zróżnicowana, istotny był wybór najlepszego surowca. Ślady świadomej eksploatacji wychodni skał krzemionkowych sięgają 200 000 lat przed Chr. Zanim górnictwo stało się wyspecjalizowanym zawodem, było jedną z wielu aktywności gospodarczych grup ludzkich mieszkających w pobliżu wychodni krzemieni.

W ramach programu Ochrona zabytków archeologicznych Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego podjął decyzję o przyznaniu dofinansowania zadania nr 298/20 pn. „Nakopalniane pracownie krzemieniarskie z okresu neolitu w Bębło stan.4, woj. małopolskie”. Celem dwuletniego projektu (2020-2021) jest pełne opracowanie oraz publikacja analiz neolitycznych zabytków krzemienistych ze stan. 4 w Bębło, gm. Wielka Wieś, woj. małopolskie (AZP100-55/162) pochodzących z dawnych badań, poprzedzona opracowaniem wyników współczesnych, nieinwazyjnych badań terenowych. Rozpoznanie funkcji i określenie chronologii tego stanowiska ma kluczowe znaczenie dla badań nad górnictwem i przetwórstwem krzemienia w społecznościach wczesnorolniczych południowej Polski w pierwszej połowie 5 tysiąclecia przed Chr. Rekonstrukcja wyglądu pola górniczego i opisanie technologii produkcji narzędzi dopełnią obraz neolitycznego górnictwa krzemienia o kolejny, po krzemieniu pasiatym, surowiec kamienny.

Opracowanie: E. Trela-Kieferling, M. Kasiński, M.M. Przybyła, M. Podsiadło

Recognition of the functions and determination of the chronology in Bębło site 4 is crucial for research on flint mining and processing in early agricultural communities of southern Poland in the first half of the 5th millennium BC. The analysis of flint products enriched with the results of non-invasive research will help to trace the relationship between changes in technology and the influx of new ideas associated with the "second stage of Neolithization of Polish lands" in southern Poland. The reconstruction of the appearance of the mining field and the description of tool production technology will complete the picture of the Neolithic flint mining in Małopolska.

Z początkiem 5 tysiąclecia przed Chr. (okres neolitu) pracą w kopalniach zajęły się wyspecjalizowane grupy górników i producentów narzędzi. Do wyłamywania białego krzemienia tkwiących w wapiennej skale macierzystej służyły kilofy, młoty, piki kamienne oraz rogowe i kościane motyki.

Pozyskane były specjaliści – krzemieniarze poddawali wstępnej obróbce jeszcze na terenie kopalni, tak by transportowany urobek zawierał wyłącznie sprawdzone, najlepsze okazy. Według ostrożnych szacunków badaczy, kilkucosobowa grupa neolitycznych górników i rzemieślników w ciągu zaledwie paru miesięcy pracy w kopalni była w stanie wydobyć, przerobić i przetransportować do osad między 150 a 450 kg gotowych wyrobów. Wytwory z krzemienia docierały do innych społeczności, nawet na obszary odległe o kilkaset kilometrów od miejsca wydobycia. Szacuje się, że grupy wysyłane do kopalni liczyły od 6 do 12 osób, co stanowiło zaledwie kilka procent mieszkańców macierzystej osady. Jednak wymiana wytworów krzemienistych przynosiła materialne korzyści i pozwalała na wyłączenie górników i krzemieniarzy z innych zajęć gospodarczych. Tworzyli oni zapewne elitarną, zhierarchizowaną grupę, o sporym prestiżu społecznym, nie tylko w obrębie własnej wspólnoty.

badania i odkrycia
Muzeum Archeologicznego w Krakowie